

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА

за овладяване на популацията на безстопанствените кучета

2008 – 2011 година

приета с Решение №196/30.10.2008 г.

Съдържание:

I. АНОТАЦИЯ

1. Описание на проблема
2. Причини за възникване на проблема
3. Популация на безстопанствените кучета

II. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ПРОГРАМАТА

1. Цели
2. Задачи

III. МЕТОДОЛОГИЯ

IV. МЕРКИ

V. УЧАСТНИЦИ В ПРОГРАМАТА

1. Местна власт
2. Общинска администрация
3. Неправителствени организации за защита на животните /ОЗЖ/
4. Междуведомствена комисия

VI. СРЕДСТВА, РЕСУРСИ И ВРЕМЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

1. Източници за финансиране
2. Време за изпълнение

VII. ОЦЕНКА ЗА УСПЕВАЕМОСТ НА ПРОГРАМАТА – КРИТЕРИИ:

1. Качествени промени, които се очакват в следствие на изпълнение на мерките
2. Количествени подобрения
3. Критерии за следене на изпълнението на програмата
5. Очаквани резултати от осъществяването на програмата

VIII. НОРМАТИВНА БАЗА И МЕЖДУНАРОДЕН ОПИТ

1. Закон за защита на животните
2. Закон за ветеринарномедицинската дейност
3. Становище на световната здравна организация

I. АНОТАЦИЯ

През последните 15 години значително нарасна броят на безстопанствените кучета, което води до рискове за здравето на монтанчани, поставя под съмнение европейския облик на гр. Монтана и хуманното третиране на животните.

На 24.01.2008 г. Народното събрание прие Закон за защита на животните (ЗЗЖ). Този закон вменява на община Монтана редица права и задължения по контрола на защитата и хуманното отношение към животните и третирането на домашните и безстопанствените кучета.

ЗЗЖ е в сила от 31.01.2008 и съгласно, чл. 40, ал. 1 и §4 - общинските съвети приемат програми за овладяване на популацията на безстопанствените кучета и предвиждат средства за изпълнението им в тримесечен срок от влизането в сила на ЗЗЖ.

1. Описание на проблема - големият брой безстопанствени кучета води до: Ø здравни рискове за хората:

- безстопанствените кучета могат да бъдат преносители на болести, опасни за човека
- бяс, ехинококоза, бруцелоза, микроспория, демодекоза и др.;
- регистрирани са случаи на ухапвания на хора от кучета.
  - създаване на дискомфорт на населението:
    - много хора се страхуват от кучета;
    - през нощта, шумът създаван от животните смущава гражданите;
    - животните са една от причините за замърсяване на градската среда;
    - тежкото положение на безстопанствените кучета травмира хората, които обичат животните.
  - тежко положение на безстопанствените кучета:
    - кучетата страдат от различни болести, глад и студ;
    - много от безстопанствените животни биват измъчвани, малтретирани и дори убивани от граждани.

2. Причини за възникването на проблема.

2.1. Липса на адекватно и цялостно законодателство

2.2. Липса на контрол върху популацията на домашни кучета; Неефективност на прилаганите методи и несъобразяване с комплексния характер на проблема;

2.3. Временното използване на кучета за пазачи на вили, строежи, гаражи и др., след което се изоставят.

2.4. Липса на хуманно образование за отношението към животните и грижите, от които се нуждаят – собственикът не е подготвен за проблемите, съпровождащи отглеждането на куче, в резултат на което при възникнали трудности може да го изостави;

3. Популация на безстопанствените кучета.

Кучето достига полова зрялост на 6-8 месечна възраст, ражда 2 пъти годишно средно по 5 до 8 кученца. Очевидно е, че само няколко изгонени домашни кучета са в състояние за кратко време бързо да увеличат броя на безстопанствените кучета. Ако не се вземат навременни мерки, броят им нараства до като достигне определен максимум. Този максимум се нарича „носещ капацитет на средата” и зависи от условията на средата – количество храна, вода и възможности за подслон. При достигане на „носещия капацитет на средата” раждаемостта и смъртността на безстопанствените кучета се изравняват, което означава че броят им не се увеличава.

Ако в тази ситуация се предприеме само отстраняване на безстопанствените кучета ще се предизвика освобождаване на ниши, които за кратък период ще бъдат заети от други кучета – новородени или мигриращи. Т.е. ще се наблюдава временно намаляване броя на безстопанствените кучета, последвано от възстановяване, пак намаляване и възстановяване – един цикличен и непрестанен процес.

Какво става при прилагане на кастрация на безстопанствените кучета и връщането им по обитаваните от тях места? Не се освобождават ниши, тъй като кучетата се връщат на местата, от където са взети за гратисния период, необходим за блокиране на раждаемостта - когато капацитетът на средата се ограничи от стерилни животни. Този гратисен период позволява паралелно да се наложи контрол върху домашните кучета - регистрацията им, стерилизацията на част от тях.

Следва етапът на постепенно изтегляне на кучетата в приюти, тъй като отстраняването вече не може да се компенсира от раждаемост - липсват репродуктивните животни. Броят на кучетата от улицата постепенно се редуцира до трайното изчезване на явлението ”безстопанствени кучета”. Единственият ефективен подход за установяване на контрол върху кучешката популация:

- Прилагане на кастрация, обепаразитяване, ваксинация срещу бяс и трайна маркировка на неагресивни безстопанствените кучета и връщането им по обитаваните от тях места с редовен ветеринарномедицински надзор.

- Регистрация на домашните кучета и популяризиране на ползите от кастрацията им, с цел установяване на контрол върху размножаването им и предотвратяване на евентуалното им изоставяне.

- Доскоро липсващата адекватна нормативна база и отсъствието на съвместни действия между местна власт, ОЗЖ и граждани бе основната причина за задълбочаване на проблема с безстопанствените кучета и невъзможност за неговото ефективно и трайно решение.

II. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ПРОГРАМАТА

1. Цели:

1.1. Установяване на контрол върху популацията на безстопанствени и домашни кучета, като се гарантира здравето на хората, безопасността на градската среда и европейския имидж на България.

1.2. Намаляване до минимум рисковете от разпространение на заразни заболявания, които касаят хора и животни.

1.3. Развиване на чувство за отговорност у хората при отглеждането на кучета

2. Задачи:

2.1. Овладяване броя на безстопанствените кучета до трайното изчезване на явлението “безстопанствени кучета”.

2.2. Контрол върху отглеждането на домашни кучета.

2.3. Повишаване на чистотата на градската среда.

2.4. Изготвяне и провеждане на образователни кампании, съгласно чл. 2 от ЗЗЖ.

III. МЕТОДОЛОГИЯ

1. Кастрация, обезпаразитяване, ваксинация срещу бяс, трайна маркировка и връщане по места на неагресивни и здрави безстопанствени кучета.

2. Евтаназия на неизлечимо болни и доказано агресивни безстопанствени кучета.

3. Задомяване на безстопанствени кучета.

4. Регистрация и надзор на безстопанствените кучета.

5. Регистрация на домашните кучета.

6. Популяризиране на ползите от кастрацията на домашни кучета.

7. Контрол върху изискванията за отглеждане на домашни кучета.

8. Кампании за подобряване на чистотата на градската среда.

IV. МЕРКИ ПО:

1. Кастрация, обезпаразитяване, ваксинация срещу бяс, трайна маркировка (за кратко наричани обработка) и връщане по места на неагресивни и здрави безстопанствени кучета.

1.1 Обработката на безстопанствените кучета се извършва в приюти, стационарни или подвижни амбулатории, съгласно чл. 40 , ал. 4 от Закона за защита на животните (ЗЗЖ).

1.2. Обработката на безстопанствените кучета се извършва за тригодишен gratuitен период, съгласно § 5 от ЗЗЖ. Приоритетно се обработват женски кучета.

1.3. Обработката се извършва на принципите на масова кастрация [1] по райони и във връзка с молби и сигналите на граждани.

1.4 Обработката на безстопанствените кучета се извършва съгласно райониране на града.

- Райониране, съгласно Устройствения правилник на Община Монтана.

- Райониране, в зависимост от местоположението и особеностите на района, както следват:

Централна градска част

Периферия на централната градска част

Жилищни комплекси

Ромски махали

Селски и крайградски райони

1.5. Залавянето на безстопанствени кучета се извършва съгласно чл. 42, ал. 1 от ЗЗЖ.

1.6. Транспортирането на кучетата се извършва в клетки и съгласно изискванията на чл. 42, ал.2

1.7. Настаняването на безстопанствени кучета се извършва съгласно изискванията на чл. 46 от ЗЗЖ.

1.8. За настанените в приют кучетата се спазват изискванията на чл. 47. ал. 1, 2 ,3, 6, 7, 8 от ЗЗЖ.

2. Евтаназия на неизлечимо болни и доказано агресивни безстопанствени кучета.

2.1. Неизлечимо болни животни се подлагат на евтаназия, съгласно чл. 179, ал. 3, т. 1 от ЗВД и чл. 45 ал. 8 от ЗЗЖ.

2.2. Доказано агресивни кучета, участвали в инцидент с ухапване на човек се подлагат на евтаназия съгласно чл. 179, ал. 3, т. 4 от ЗВД.

3. Задомяване на безстопанствени кучета

3.1. Всеки приют разработва и прилага система за информиране на гражданите за животните, които се предлагат за отглеждане съгласно, чл. 41, ал. 6 от ЗЗЖ.

3.2. Общините и ОЗЖ организират публични мероприятия за задомяване на безстопанствени кучета.

4. Регистрация и надзор на безстопанствените кучета.

4.1. Регистрацията се извършва от всички амбулатории и приюти, които обработват безстопанствени кучета. На всяко обработено куче се издава ветеринарномедицински паспорт, който се предоставят на отговорното по надзора лице.

4.2. Регистрацията се извършва чрез поддържане на дневник, в който се вписват задължително следните данни за обработените кучета:

- Идентификационен номер
- Отличителни белези на животното – пол, цвят, възраст, големина
- Дата и място на залавяне
- Дата на обработката
- Дата и място на връщане
- Отговорно по надзора физическо или юридическо лице

4.3. Надзор на обработените кучета се извършва съгласно чл. 49 и чл. 50 от ЗЗЖ.

5. Регистрацията на домашни кучета

5.1. Регистрацията на домашни кучета се извършва съгласно чл. 174 от ЗВД.

5.2. Екологичните отдели на районните общини поддържат регистър на домашните кучета. Регистърът се изготвя, съгласно Наредба за придобиване, притежание, отглеждане на животни на територията на Монтанска Община.

5.3 Таксата за домашни кучета се събира от Данъчната общинска администрация.

5.4. Собствениците на кучета с поставен микрочип не заплащат такса за 1-та година от неговото регистриране, съгласно чл. 39, от ЗЗЖ.

5.5. Организират се кампании за обработване и регистрация на кучетата, отглеждани на открито (дворни кучета в покрайнините на града и ромските квартали, вилните зони, строежи, паркинги, предприятия и др.). В кампаниите участват общината и ОЗЖ.

6. Популяризиране на ползите от кастрацията на домашни кучета.

6.1. Организират се кампании за разясняване на ползата от кастрацията чрез брошури, медийна кампании и др.

6.2. Презентации на ЗЗЖ, организирани от Екологичните отдели на общината, със съдействието на ОЗЖ по квартали за собствениците на домашни кучета.

6.3. Съвместна работа с ветеринарните лекари по квартали.

7. Контрол върху изискванията за отглеждане на домашни кучета

7.1 Изготвяне Наредба за придобиване, притежание, отглеждане на животни на територията на Община Монтана от Постоянна комисията по опазване на околна среда земеделие и гори към общината с участието на ОЗЖ, съгласно изискванията на глава 4 от ЗЗЖ и глава 7 от ЗВД.

В Наредбата се определят условията за отглеждане на животни, отразяват се изискванията на ЗЗЖ и ЗВД, предвиждат се механизми за санкции и контрол, разработват се процедури за работа и финансово стимулиране на частнопрактикуващите ветеринарни лекари, които да подават регистрите на домашните кучета, съгласно чл. 174 от ЗВД и механизъм за възстановяване на стойността на трайната маркировка на кучета на социално слаби граждани, след предоставяне на необходимите документи.

7.2. Контролът върху изискванията за отглеждане на домашни кучета се извършва от отдел екология на община Монтана, РВМС и ОЗЖ, съгласно глава 6 от ЗЗЖ.

8. Кампании за подобряване на чистотата градската среда

8.1. Определяне на алеи за разходка на кучета.

8.2. Ограждане на съществуващи детски площадки, детски градини, училища и др.

8.3. Поставяне на кошчета за събиране на кучешки екскременти.

9. Изготвяне и провеждане на образователни програми.

9.1. Програмите се изработват и провеждат съвместно от ОЗЖ, и Постоянна комисията по опазване на околна среда земеделие и гори, Постоянната комисия по образование, наука култура и вероизповедания към Община Монтана.

V. УЧАСТНИЦИ В ПРОГРАМАТА

Местна власт – Кмет, Ресорен заместник кмет, Постоянна комисията по опазване на околна среда земеделие и гори (ПКООСЗГ), ОП „Чистота-Приют за бездомни животни”.

1. Местна власт

1.1. Кметът или упълномощено от него лице организира изграждането на приюти или реформира налични обекти (изолатори) за обработка на кучетата по Програмата, съгласно чл. 41 от ЗЗЖ. Община Монтана определя общински терени за изграждане на приюти от страна на ОЗЖ за отглеждане на животни и тяхното задомяване или за обработка и връщане по места на животни, при спазване на Програмата.

1.2. Общинският съвет приема Програма за овладяване на популацията на безстопанствени кучета и предвижда годишен бюджет за изпълнението ѝ, съгласно чл. 40 , ал. 1 от ЗЗЖ.

1.3. Общинският съвет гласува бюджет за изпълнени на програмата на ОП „Чистота-Приют за бездомни животни”.

1.4. Общинският съвет предвижда средства за закупуване на мобилни общински амбулатории, съгласно чл. 40, ал. 4 от ЗЗЖ.

1.5. Постоянна комисията по опазване на околна среда земеделие и гори (ПКООСЗГ) участва в контрола, изработването, приема, и предлага за гласуване настоящата Програма.

2. Общинска администрация – ОП „Чистота-Приют за бездомни животни”, Екологични отдели към районни общини

2.1. ОП „Чистота-Приют за бездомни животни” изпълнява заложените мерки по програмата, съгласно утвърдения бюджет на предприятието от общината.

2.2. Стопанисва общинския/те приют/и на територията на Община Монтана.

2.3. ОП „Чистота-Приют за бездомни животни” обработва сигнали и жалби.

Сигнали и жалби на граждани и организации се приемат:

- По телефон
- Писмено
- По имейл
- Анонимни сигнали и жалби не се обработват.
- При подаване на сигнала се записват имената на гражданина или организацията, подали сигнала и телефон или адрес за обратна връзка. Жалбоподателят посочва мястото на инцидента и описание на кучето/та.

• Жалбите за куче/та, участвало/и в инцидент с ухапване на човек се обработват приоритетно в рамките на 24 часа от подаването на сигнала.

- Жалбите за агресивни кучета се обработват до 48 часа от подаването им. В случай, че жалбата за агресивно/и куче/та е подадена срещу обработени кучета се процедира в зависимост от резултата от проверката.

- Агресивното куче се залавя и се настанява в приют на община или на ОЗЖ.

- Проверката на сигнала се извършва от ОП „Чистота-Приют за бездомни животни”, съвместно с представител на ОЗЖ и/или екологичния отдел на общината в срок от 7 дни от подаване на жалбата.

- Проверката съдържа подробно описание на фактическите обстоятелства по сигнала или жалбата, както следват:

Информация от жалбоподателя: фактически обстоятелства, медицинско свидетелство (в случаите на наличие на такова), подробно описание на кучето, участвало в инцидента.

Информация от страна на лица, които са свидетели на инцидента или имат наблюдения върху поведението на кучето.

На база на проверката се изготвя констативен протокол.

В зависимост от констативния протокол се предприемат следните действия:

- Доказано агресивни кучета се предоставят за задомяване при спазване на изискванията на чл. 174 от ЗВД или се настаняват в приют на организация за защита на животните.

- Доказано агресивни кучетата, за които не се явят лица, които желаят да ги отглеждат като животни-компаньони или не бъдат настанени в приют на ОЗЖ се подлагат на евтаназия след изтичане на 14 дневен срок от настаняването им в общинския приют.

- В случай, че жалбата е неоснователна кучето/та се обработва/т и се връща/т на място на залавяне.

2.4. ОП „Чистота-Приют за бездомни животни” заделя бюджет за изпълнение на мерките по надзора на обработените кучета съгласно чл. 49 от ЗЗЖ.

2.5. ОП „Чистота-Приют за бездомни животни” назначава за ръководители на ловните екип ловци, препоръчани от ОЗЖ, които отговарят на условията за заеманата длъжност.

2.6. ОП „Чистота-Приют за бездомни животни” упражнява системен контрол върху извършваните дейности по Програмата в приютите, мобилните или стационарни амбулатории, стопанисвани от ОЗЖ.

2.7. ОП „Чистота-Приют за бездомни животни” и ОЗЖ провеждат образователни кампании, организират медийни събития, и разпространяват информационни материали по Програмата.

2.8. Екологичните отдели на общината участват заедно с представители на ОЗЖ при проверките на сигналите и жалбите на гражданите за агресивни кучета.

2.9. Всички процедури и подробности по отношение на работата на стационарните амбулатории или приюти се уреждат с Вътрешни правила за работа, като за ОП „Чистота-Приют за бездомни животни” правилата се утвърждават от кмета на Община Монтана, а на останалите амбулатории и приюти - от принципала.

3. Организации за защита на животните (ОЗЖ)

3.1. ОЗЖ могат да стопанисват приют и/или подвижни амбулатории самостоятелно или съвместно с общината, съгласно чл. 41, ал. 4 или ал. 5 от ЗЗЖ.

3.2. ОЗЖ съдействат при изготвянето на Наредба за придобиване, притежание, отглеждане на животни и участват в изработването на Програмата.

3.3. ОЗЖ съдействат на общината като посочват свои представители за координация на работата между общината, ОЗЖ и граждани.

3.4. ОЗЖ съдействат за обработването на постъпилите жалби и сигнали, свързани с домашни и безстопанствени кучета.

3.5. ОЗЖ осигуряват свои представители за проверка на сигналите и жалбите.

3.6. ОЗЖ сформират координационна мрежа от представители на ОЗЖ и техни съмишленици за проверка на сигнали и жалби.

3.7. ОЗЖ предоставят на ОП „Чистота-Приют за бездомни животни” списък на координатори за съдействие по места на дейностите по Програмата.

3.8. ОЗЖ участват в разрешаването на проблемите, потвърдени от проверките на постъпилите сигнали.

3.9. ОЗЖ предоставят описание на необработените кучета по райони до амбулаториите и приютите, които работят по програмата. Съдействат при залавянето и връщането на кучетата.

3.10. ОЗЖ поемат надзор върху обработени кучета.

3.11. ОЗЖ изпълняват мерки спрямо обработените кучета, за които са поели надзор, съгласно чл. 49 и 50 от ЗЗЖ.

3.12. ОЗЖ съдействат за медийно отразяване на дейностите по Програмата.

3.13. ОЗЖ могат да набират финансови средства за Програмата.

3.14. ОЗЖ организират и провеждат задомителни кампании.

4. Междуведомствена комисия (МК)

4.1. Състав на МК – органите на местната власт – ОП „Чистота-Приют за бездомни животни”, екологичните отдели на общината, ПКООСЗГ, представители на органите на държавната власт – Министерство на вътрешните работи, Районната ветеринарно-медицинска служба –Монтана, представители на организациите за защита на животните.

4.2. Междуведомствената комисия приема правилник за дейността си.

4.3. Дейност на МК:

Координира и контролира дейностите на местната власт, държавната администрация и организациите за защита на животните по Програмата, съгласно чл. 58, чл. 59 и чл. 60 от ЗЗЖ и чл. 10 от ЗВД.

VI. СРЕДСТВА, РЕСУРСИ И ВРЕМЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

1. Източници на финансиране и материално обезпечаване на Програмата

1.1. Бюджет на Община Монтана, съгласно чл. 40, ал. 1

1.2. Постъпления от такси, съгласно чл. 175 от ЗВД

1.3. Дарения

1.4. Финансиране на дейности по Програмата и от ОЗЖ.

• Услугите по обслужване на други общини с наш екип за залавяне на безстопанствени кучета се таксуват по 100 лева/сто/ на бройка, това включва:

1. спринцовка и игла - 26.00 лв.

2. упойка за залавяне - 6.00 лв.

3. Труд за залавяне - 10.00 лв.

4. упойка за кастриране – 6 .00 лв.

5. Кастрация / за мъжко – 20.00лв.; за женско 40.00лв./ - 30.00 лв.

6. Консумативи /ваксина, обезпаразитяващи и др./ – 10.00 лв.

7. Храна за 14 бни - 12.00 лв.

Транспортни разходи – 1,20 лева на километър.

• Ако приютът се използва като кастрационен център , т.е. общините се грижат за залавянето на безстопанствените си кучета и ги транспортират до приюта те заплащат стойността на кастрацията и престоя .

2. Време за изпълнение

Съгласно §5 от Преходни и заключителни разпоредби на ЗЗЖ период за работа по Програмата е три годишен, за който период кучетата следва поетапно да бъдат изтеглени в приюти.

Дейностите по програмата и етапите се отчитат и актуализират ежегодно пред ПКООСЗГ и кмета на Община Монтана.

VII. ОЦЕНКА ЗА УСПЕВАЕМОСТ НА ПРОЕКТА – КРИТЕРИИ:

Очаквани резултати от осъществяването на програмата.

1. Качествени промени, които се очакват в следствие на изпълнение на мерките по програмата и обработването на безстопанствените кучета:

1.1. Повишаване на безопасността на градската среда;

1.2. Регистрацията, събираемостта на таксите за домашни кучета и стимулирането на кастрацията им ще спомогнат за трайното решаване на проблема и овладяване на притока на нежелани животни от дома към улицата.

1.3. Мониторинг върху популацията на безстопанствените кучета.

1.4. Намаляване на социалното напрежение.

1.5. Утвърждаване на европейските критерии за третиране на животни.

2. Количествени подобрения.

2.1. Постепенно намаляване на популацията на безстопанствени кучета, до изтеглянето им в приюти.

2.2. Увеличаване на броя на регистрираните домашни кучета.

2.3. Повишаване на постъпленията от таксата, съгласно чл. 175 от ЗВД.

2.4. Преброяване на популацията на безстопанствените кучета.

3. Критерии за изпълнението на програмата.

3.1. Брой на обработените животни.

3.2. Брой на регистрираните домашни кучета.

3.3. Брой на кастрираните кучета, които живеят на открито – по строежи, паркинги, дворове, складове и др.

3.4. Брой на кастрираните домашни кучета.

3.5. Брой на хората, които търсят съдействието на екипа за решаването на проблема с кучешката популация (индикатор е графика за кастрация на кучетата, изготвен на базата на обажданията на граждани).

3.6. Брой на гражданите, участващи като доброволци в Програмата.

3.7. Брой на задомените кучета в края на третата година.

3.8. Годишен отчет за извършените дейности по Програмата и резултати представени от кмета пред генералния директор на НВМС, съгласно чл. 40, ал.2 от ЗЗЖ.

VIII. НОРМАТИВНА БАЗА И МЕЖДУНАРОДЕН ОПИТ

1. Закон за защита на животните.

2. Закон за ветеринарномедицинската дейност.

3. Становище на Световната Здравна Организация.

[1] Принцип на масова кастрация – означава свободен лов, като от дадено място се залавят абсолютно всички възможни кучета във фертилен възраст, приоритетно женските.